

RAZGLAS

Koordinacijska komisija za družbeno dogovarjanje o programih in financiranju splošne in skupne porabe za leto 1974, ki jo sestavljajo predstavniki samoupravnih interesnih skupnosti, občin in mesta ter družbenopolitičnih organizacij, daje v

javno razpravo

delovnim ljudem in občanom organiziranim v socialistični zvezi in sindikatih, predloge programov samoupravnih interesnih skupnosti ter osnutke predlogov proračunov in skladov občin in mesta Ljubljane.

Javna razprava bo potekala od 20. marca 1974 do 26. marca 1974, v krajevnih skupnostih, temeljnih organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih.

(Nadaljevanje s 1. strani)

po preučitvi pripravljene gradiva. Delegacija tudi odloča, koliko lahko delegat pri morebitnem usklajevanju in dogovarjanju, ki je seveda sestavni del samoupravnega odločanja, odstopa od sprejetih stališč. Po sprejetih odločitvah pa bodo morali delegati poročati delegacijam in delovnim ljudem, katere konkretne odločitve so bile sprejete, in dobiti njihovo končno soglasje.

Delovni ljudje v združenem delu in v krajevnih skupnostih bodo na ta način neposredno preverjali pravilnost vseh — ali vsaj večine — odločitev v naših skupščinskih zborih in v tem je nova kvaliteta, nova odlika samoupravnega odločanja, ki sta ga novi ustavi uzakonili.

Sredi priprav za volitve pa že lahko rečemo, da med 3.406 evidentiranimi in predlaganimi kandidati (vsaj v Ljubljani) ni nobenega, ki se je v preteklosti kakorkoli kompromitiral v raznih političnih ali družbenih odločitvah in da je s tem delavski razred dokazal svojo politično zrelost in odločnost, komu in koliko časa izkazuje svoje zapanje.

Seveda bomo tudi v novem, delegatskem sistemu, potrebovali strokovnjake; poznavanje problemov naše družbe bo pogoj za opravljanje določenih funkcij. Vendar — brez političnih, idejnih in moralnih kvalitet in trdne pripravljenosti za uveljavljanje interesov delavskega razreda in nadaljnji razvoj socialističnega samoupravnega sistema — ni in ne bo mogel nihče doseči privolitve naših delovnih ljudi, da bi bila njegova kandidatura podprta ali izvolitev zagotovljena.

S svojo dejavnostjo in soodločanjem povsod, kjer delamo in živimo, bomo največ pripomogli k uresničevanju nove ustave. Od naše dejavnosti, od naše dejanske družbene usmerjenosti, bosta odvisni podoba in vsebina našega življenja — gmojna in duhovna.

Zato bomo povsod poskrbeli za vse, kar bodo potrebovale delegacije in delegati, da bodo lahko izvrševali naše želje, predloge, zahteve in da bomo lahko smotno in samoupravno oblikovali svoje življenje in sooblikovali življenje vse slovenske in jugoslovanske skupnosti.

Izvolimo zato tiste, za katere govorita delo in izkušnje, predanost socialističnim smotrom in samoupravljanju, poznavanje naših razmer in možnosti in pripravljenost, da si požrtvovalno in zvesto prizadevajo za naše skupne koristi.

AKTUALNI KOMENTAR

Enake startne številke

O osipu je bilo že dosti govora, prelito veliko črnilo. Za statistike pomeni to samo odstotek v tabeli, ki raste ali pada, to je le številka, ki nam pove, koliko bučmanov je imelo pretrde glave, da bi jih strogo šolsko sito spustilo skozi. Toda vsebina tega je boleča; še več, izredno zaskrbljujoča je. Res, vsem otrokom smo omogočili brezplačno šolanje (o tem, koliko je to šolanje resnično brezplačno, tokrat ne bomo razpravljali), toda še vedno nismo storili čudeža. Če smo kar konkretni, empirične raziskave, ki so jih izvedli strokovnjaki ljubljanskega oddelka za psihologijo na filozofski fakulteti, so pokazale, da obstaja pomembna razlika med otroci staršev iz slabše in boljše situiranih družin. Ta razlika se kaže tako v učenem uspehu kot v dosežkih na inteligenčnih testih ter v nekaterih osebnostnih potezah. Torej smo se spoprijeli s problemom, ki smo ga dolgo časa videli le v gnilem kapitalizmu in ga znali tudi primerno obsojati.

Razlaga tega pojava pač ni težka, kajti, to da na otrokov razvoj v veliki meri vpliva prav okolje, v katerem živi, je že davno znano. Otroci staršev z nižjim ekonomskim statusom so po vsemu sodeč deležni manj vzpodbud, manj pomoči pri šolskem delu in tudi za razvoj osebnosti imajo slabše možnosti. To, da so v raziskavah ugotovili, da sta najboljša pokazatelja socialno-ekonomskega položaja staršev in vpliva le-tega na uspešnost otrok prav izobrazba in poklic staršev, pri vsem tem ni tako pomembno. Ljudje so se med seboj vedno razlikovali in se tudi bodo, tu se resnično ne da dosti storiti, ker vsi pač ne moremo biti profesorji ali inženirji. Rešitev je nekeje drugje.

Raziskave so pokazale, da otroci prihajajo že v prvi razred osnovne šole z različnimi dispozicijami (z ozirom na socialnoekonomski status družine) in, če bi stvar banalno primerjali s športniki, bi rekli, da je krivična že razporeditev na startu. Te krivice pa tudi enotna osnovna šola ne more popraviti, čeravno si velikokrat močno prizadeva. Torej se moramo ustaviti ob otrokovi predšolski poti, ki je nadvse pomembna za njegov razvoj.

Otroci so v zgodnjih letih otroštva kot plastika, ki jo gnetemo in oblikujemo: zelo pomembno je, ali znamo pravočasno sprožiti otrokovo aktivnost in jo usmerjati ter mu tako omogočiti, da iz dispozicij razvije različne sposobnosti. Prav v tem, v možnostih za pravilno oblikovanje plastične otrokove osebnosti in njegove duševnosti, pa so velike razlike. Omilimo jih lahko le s tem, da vsem otrokom omogočimo ustrezno predšolsko vzgojo — v vrtcih, kjer delajo ustrezno izobražene vzgojiteljice in kjer sistematično razvijajo razne aktivnosti, ki so pomembne za otrokov razvoj. Pri tem malček ne razvija le raznih sposobnosti, spretnosti ter delovnih navad, temveč se tudi socializira in humanizira.

Če se torej zavzemamo za pospešeno gradnjo vzgojnovarstvenih ustanov, tega še zdaleč ne počnemo samo zato, ker otroci pač nekeje morajo biti, dokler je mati v službi. Morda je še pomembnejša želja vsem otrokom dati enake »startne številke«.

Razlogov za to, da si želimo čimprej čimveč vrtecev, je torej več kot dovolj, tega smo se zavedali tudi ob glasovanju za samoprispevek. Namen je torej lep, vodi v edino možno rešitev, toda na tej poti je veliko preveč ovir. Naj o tem malce razmislijo tovariši na urbanističnem zavodu, ki se dolge, predolge mesece ukvarjajo z izdelavo dokumentacije, naj se zamislijo vsi tisti organi in institucije, ki na vse pretege zavlačujejo zbiranje potrebnih soglasij, pa izvajalci, ki s svojim nesolidnim delom pomikajo že tako predolge roke otvoritev — v prav neprimerne daljave. Naj brezčutna kolesa birokracije prizanesejo vsaj otrokom!

Bogatenje in barake

3. seja občinske konference ZKS Ljubljana-Siška je spregovorila o uresničevanju stališč in sklepov 3. seje konference ZKS o socialnem razlikovanju, pisma tovariša Tita in 29. seje ter v zvezi s tem pregledala rezultate dosedanjega dela na tem področju. Člani konference so tako obravnavali poročilo občinske komisije za ugotavljanje izvora premoženja ter analizo zavoda za socialno delo o barakarskih naseljih v občini. To sta pravzaprav dve strani istega osnovnega problema — socialnega razlikovanja, ki so ju udeleženci seje v vsebinsko bogati razpravi temeljito osvetlili. Spregovorili so o kriterijih za dodeljevanje kreditov (zlasti tistih visokih, za katere velja, da so jih dobivali predvsem vodilni delavci), v zvezi s problemom barakarstva pa so zahtevali, naj se podrobneje opredeli odgovornost delovnih organizacij, v katerih so zaposleni prebivalci barakarskih naselij. Nezadržna rast proizvodnje, investicije v stroje, v tržišče ob hkratnem zanemarjanju socialnih problemov delavcev, je politika, ki se ji morajo komunisti odločno upreti.

Konferenca je spregovorila tudi o solidarnostnem skladu ter o kriterijih, ki so predvsem za mlajše družine, samce in starejše občane preostri (le redka so podjetja, ki so se pripravljena obvezati, da bodo po 5 letih preskrbela stanovanje delavcu, ki se poteguje za stanovanje iz sklada, samci pa redno presega cenzus 900 dinarjev na družinskega člana). Problemi so tudi na področju otroškega varstva, pri čemer so člani konference poudarili, da bi bilo treba čimprej poskrbeti za dopolnilne oblike (laično varstvo) in pa izkoristiti možnosti nakupov stanovanj v te namene (tako kot je to za otroke svojih delavcev storilo podjetje Slovenija avto).

Tretje poglavje, ki se ga je dotaknila seja konference, direktno sicer ne sodi v sklop socialne problematike, je pa s tem vsekakor povezana. To je vprašanje zvečevanja števila zaposlenih pri obrtnikih, ki redno plačujejo obveznosti in ki sodelujejo v kooperacijskih odnosih z organizacijami združenega dela. Takih primerov je bilo tudi v Šiški že več, vendar konferenca meni, da bi bilo treba s takšno prakso prenehati, dokler ne bomo imeli izdelanega programa razvoja obrti na območju občine. Poleg tega večanje števila zaposlenih pri obrtnikih (ki niti v enem primeru niso iz skupine uslužnostnih obrtnikov, torej tistih, ki jih občani najbolj potrebujejo) odpira nove možnosti bogatenja posameznikov. Vsi obrtniki, ki imajo večje programe svojega dela, pa jih zaradi majhnega števila zaposlenih ne morejo izvršiti, naj se organizirajo in pričnejo ustanavljati posebne organizacije združenega dela (POZD). Takšna rešitev bi bila politično mnogo bolj sprejemljiva, hkrati pa daje možnosti za še hitrejši razvoj privatnega sektorja. Seveda bi v primerih, ko bi bilo to popolnoma upravičeno, lahko dovoljevali tudi večje število zaposlenih, vendar ob soglasju družbenopolitičnih organizacij terena, na katerem živi obrtnik.